

Delavec izhaja vsak petek
z datumom naslednjega
tne. — Naročnina za celo
leto K 5.20, za pol leta
K 2.60, za četrt leta K 1.30
Posamezna številka 10 vin.
Naročnina za Nemčijo za
celo leto 5 mark, za Ame-
riko 2 dolarja.
Pošiljatelj na uredništvo in
upravnništvo:
Ljubljana, Štefenburgova
ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati z enostelnimi pe-
tit vrsticami se zaračuna-
vajo in sicer: pri enkratni
objavi po 18 vin., pri dve-
kratni po 16 vin., pri tri-
kratni po 14 vin., pri čvoa
letnih objavah po 12 vi-
na vsakokr. — Za razne s-
lave itd. stane peti vrstica
24 vin. — Reklam. so poštni
ne proste. — Nefrankirana.
pisma se ne sprejemajo.

Kako in kje rešiti pereča vprašanja.

Nedavno je obiskal cesar Karl nemškega cesarja v glavnem stanu. V kolikor je bil ta obisk v zvezi z afero cesarjevega pisma, ne vemo, pač pa je doznano, da je bil ta obisk velikega političnega pomena. Sešli so se pri obeh vladarjih tudi vodilni državniki obeh držav in se razgovarjali o splošnem političnem položaju, o odnosih med obema monarhijama in o čim ožjem zblizanju Nemčije in Avstrije. Obravnavali pa niso le medsebojnega razmerja za časa vojne, temveč ukrepali tudi, kako bo to razmerje po končani vojni, torej v mirnem času. Zedinili so se baje v vseh temeljnih točkah prihodnje politične, gospodarske in vojaške konvencije.

Z največjo verjetnostjo lahko domnevamo, da so razpravljali v nemškem glavnem stanu tudi o vojnih ciljih in prišli do gotovih skupnih mirovnih pogojev. Kako dolgo bo vojna še trajala, je gotovo odvisno tudi od tega, kakšne cilje stavita osrednji državi na zapadu sedaj, ko je dosežen mir na vzhodu. Vprašanje miru je v zvezi od zahtev, ki jih stavi Nemčija glede na Belgijo in od stališča, ki ga bo zavzemala Nemčija z ozirom na zaloge železne rude v francoski Loreni. Grof Czernin je v svojem zadnjem govoru in še prej v delegacijah naglašal, da se bojujejo avstrijski narodi le za predvojno posestno stanje, za status quo. In isti narodi so gotovo upravičeni, da zvedo, ni-li krenil grof Burian od te Czerninove poti? Nujno je treba, da se sestanejo delegacije in se pouče o tem, kar so sklenili v glavnem stanu.

Govorilo pa se je tudi o poljskem vprašanju. Poljsko vprašanje je eno izmed perečih in kočljivih vprašanj, ki razburjajo živce ravnokar nemškimi, kakor tudi avstrijskim politikom in diplomatom. Na dvojni način si umišljajo njegovo rešitev. Imperialisti sanjajo na to, da bi se del poljskega ozemlja priklopil Nemčiji, kar da zahteva „zavarovanje meje“; vplivni krogi v Avstriji pa so bolj naklonjeni ideji, da bi stopila Poljska v personalno unijo z Avstrijo. Naj so se odločili za eno ali drugo, ali pa morda za kako tretjo rešitev tega vprašanja: vsaka rešitev zadeva življenske interese poljskega naroda. Zato ne gre, da bi odločevalo o usodi velikega, zgodovinskega naroda, kakor so Poljaki, nekaj diplomatov in generalov, ki so jim lastne koristi edino merodajne pri presoji in odločevanju o tujih zadevah. Parlament in delegacije te zgodovinske odločitve nikakor ne smejo pustiti v nemar.

Najvažnejša točka, o kateri so tudi razpravljali v nemškem glavnem stanu, utegne biti vprašanje, kako urediti po vojni gospodarski odnosa med obema državama. To vprašanje je važno in tehtno že zato, ker je odvisen od njega rešitve ne le ves političen kurs v obeh državah in izven njih, ampak tudi, ker utegne imeti za Avstrijo posebej še prav upoštevanja vredne posledice, ki bodo za bodočnost monarhije v gospodarskem oziru velike važnosti. Gre predvsem za vprašanje srednjeevropske carinske in trgovinske zveze. Načrt poznamo: Avstro-Ogrska in Nemčija skleneta pogodbo, po kateri jima bodo dovoljeni kar najugodnejši carinski pogoji, ki pa jih hočejo

drugim državam zabranjevati: Ta načrt ima tu kakor tam mnogo prijateljev, pa tudi nasprotnikov. Nekaterim je po volji, da se znižajo med monarhijama carinske cene, drugi pa se pri tem bojé, da nam bo radi tega ves ostali svet in njegov trg zaprt z visokimi carinskimi cenami. Nemogoče in neverjetno je, da bi odločil v tako važnem vprašanju kak minister ali kak oktroa. Zadeva spada pred parlament, ki naj izreče zadnjo besedo v tem vprašanju.

Nemški glavni stan je bil tudi priča bodočih političnih in vojaških odnosov Avstrije do Nemčije. Dejala se je, da je treba zvezno pogodbo z l. 1879 bistveno izpremeniti! V katero smer? Omenjena pogodba pravi, da sta obe državi dolžni, da se medsebojno podpirata v slučaju, da eno izmed njih napade Rusija. Od včeraj pa so se razmere spremenile. Interesi nemške države segajo po vsem svetu. Na vzhodu si ustanavlja Nemčija nove države in zveze, v Turčiji ima velikanski vpliv, v Afriki, vzhodni Aziji in v južnih morjih hoče zopet vzpostaviti svojo oblast — naj jo-li Avstrija pri vsem tem podpira in ji stoji zvesto do zadnjega ob strani? Ali je to prav, da prevzamejo avstrijski narodi vsa ta bremena in vse obveznosti in dolžnosti za svojega soseda na svoja ramena, ne da bi imeli zastopniki vsaj priliko, da izrečejo o tem svoja mnenja?

V tej strašni vojni smo spoznali vrednost strašnega mehanizma državnih zvez. Evropa je bila razdeljena na dva tabora, in vsak izmed obeh je bil zveza več držav in državic. Kakor hitro je prišla ena država z drugo v konflikt — konkretni slučaj in povod svetovne vojne: konflikt med Avstrijo in Srbijo — že so bili zavezniki obeh taborov dolžni poseči vmes in pomagati svojemu zavezniku. Tako so sledile vojne napovedi druga za drugo. Ta izkušnja je privedla svet do vprašanja, so-li državne zveze sredstva, da se ohrani svetovni mir, in ali niso ravno nasprotno posledica, da prenesejo vsak konflikt med dvema državama na vse ostale zaveznike? Zato se je porodila iz te izkušnje misel, da naj se uredi na zemlji nov politični družabni red, da naj namreč stopijo na mesto dosedanjih državnih zvez, zveze narodov, ki naj združijo vse kulturne narode v varstvo vsesplošnega mira, in ki naj poravnajo vse prepire potom obligatoričnih razsodišč. Vse druge zveze naj izgube svoj pomen in veljavo. To je predlagal in svetoval v svojem znanem mirovnem programu že predsednik Wilson, in zanj sta se izrekla svoj čas tudi Czernin in Hertling. Kako pa so reševali ta vprašanja v nemškem glavnem stanu?

Ako se združita Nemčija in Avstro-Ogrska v skupno trajno politično, vojaško in gospodarsko zvezo, bo storila isto tudi ententa. Zveza bo stala proti zvezi. Državne zveze delijo svet vedno v dva sovražna tabora; državne zveze rode tekmovalno oboroževanje, gospodarski in industrijski boj, večno vojno nevarnost. Zveza narodov pa je združitev vseh narodov v skupno življenje. Zveza narodov bo zatrla med narodi vse sovražnosti, združila jih bo v ozko gospodarsko zvezo, razorožila bo človeštvo in odločala o vseh prepirih med državami ne s pravico sile, temveč s silo pravice.

Ureditev brezposelne podpore v vojni industriji.

Vojno ministrstvo je dne 1. maja t. l. izdalo odlok, s katerim se podpore onih delavcev vojne industrije, kateri bi vsled pomanjkanja premoga morali v mesecih maju in juniju z delom prenehati, urejujejo. Važnejše določbe te odredbe so naslednje:

V slučaju, da brezposelnost vsled vstavitve obrata traja en dan ali več dni, se ima izračunjeni povprečni dnevni zaslužek v kolikor ne presega dnevno štiri krone, kot podpora za brezposelni dan izplačati. Če pa povprečni dnevni zaslužek presega 4 krone, se ima v mesecu maju 75 odstotkov, v mesecu juniju pa 70 odstotkov povprečnega dnevnega zaslužka, izplačati kot brezposelna podpora. Tako izplačana podpora pa ne sme znašati manj kot 4 krone dnevno, v mesecu maju pa ne sme ta znesek znašati več kot 17 kron, v mesecu juniju pa ne več kot 14 kron.

V slučaju, da traja brezposelnost le nekaj ur na dan, ali pa če se je moralo vsled pomanjkanja premoga skrajšati dnevni delovni čas, se imajo doslužene ure, po obstoječem delavnem redu obrata, polno izplačati.

Za one ure, za katere se vsled omejitve delavnega časa niso mogle absolvirati, se ima izpad do 54 ur tedensko, po goraj navedenem načinu dognani povprečni urni zaslužek, v kolikor 42 vinarjev ne presega, kot brezposelna podpora izplačati. Presega pa ta povprečni urni zaslužek 42 vinarjev, se izplača v mesecu maju 75 odstotkov, v mesecu juniju pa 70 odstotkov povprečne urne plače. To izplačilo pa ne sme znašati manj kot 42 vinarjev, v mesecu maju 1.79 K, v mesecu juniju pa ne več kot 1.47 K.

Znaša pa delovni čas pri obratu več ali manj kot 9 in pol ur dnevno, se označena podpora svota, zmanjša ali pa zviša.

Če bi se delavec v obratu pritegnilo k delu, katero ne odgovarja njegovi kvalifikaciji, in za katero je krajevno običajna mezda nižje odmerjena, kot je bila njihova desedanja plača imajo za njih kvalifikaciji neprimerno delo prejeti plačo, kakor je za tako delo bila na njih prejšnjem mestu krajevno običajna. Poleg tega jim pripada, kot podpora v mesecu maju 75 odstotkov v juniju pa 70 odstotkov razlike med plačo, in njihovom po označenem ključu računjenega povprečnega dnevnega zaslužka. To razliko plača kot podporo vojna uprava. Pri tem pa delavec vsega skupaj ne sme prejeti več, kot je znašal njegov povprečni dnevni zaslužek.

Ta odredba pomenja v mesecu juniju precejšnje znižanje podpor kakor so bile dosedaj. Če se pomisli da v juniju živila ne bodo cenejša temveč, da bodo najbrž še dražja, tedaj se pač lahko vprašamo, če ne bo namen, s katerim se je ta akcija uvedla, izgubil vso veljavo. Tudi v tem pogledu si mora vojna uprava priti na jasno, če ni čas, za katerega jepodpora določena prekratek.

Najprvo se je določilo čas od decembra 1917 do februarja 1918, potem se je to dobo podaljšalo za nadaljna dva meseca, in sedaj p zopet za maj in junij. Ker ni misliti, da bi se pomanjkanje premoga pred koncem vojne vsaj nekoliko omililo, bi se odredbe, s katerimi se hoče obvarovati delavce težkih materialnih posledic, pač morala nasloniti na daljšo dobo, in ne na tako kratke prezorije.

Naročajte
in širite

„NAPREJ!“

Ljubezen je večna!

Iz pisma Romaina Rollanda.

Nek vojaški pomožni duhovnik je našel v nekem razstreljenem poslopu v Št. Kventinu pisma, ki so se menjavala med Romainom Rollandom, avtorjem slavnega romana „Ivan Kristof“, in med neko njegovo prijateljico. Neko pismo, ki je bilo pisano v avgustu 1914 v priliki nemškega prodiranja proti Parizu, ima naslednjo vsebino:

„Med tem ko divja vojni orkan izruva najtrdnjše duše in jih trga s seboj v divji vrtinec, nadaljujem svojo dolgo božjo pot, in iščem pot, in iščem pod razvalinami nekaj src, ko so ostala zvesta staremu idealu človeškega prebivalstva. Koliko melanholično veselje, jih zbirati in jim priti na pomoč!

Seveda vem, da so vsi njihovi napori, njihove besede ljubezni enaki mojim in zaman ter da so vcepili le sovraštva obeh sovražnih strank. Vsi, ki se branijo sovražiti, bodo sovraženi, to ni drugače v boju. . . In kakšen boj!

Evropa je kakor oblegano mesto. Povsod divja vojna mrzlica. Kdor noče svetovati in govoriti, kakor drugi, je sumljiv. In v teh viharnih časih, v katerih se pravica dolgo ne peča s preiskavanjem obtožb, je vsak osumljenec enak izdajalen. Kdor sredi vojne hoče zagovarjati mir, mora vedeti, da izpostavlja za svojo vero svoj mir, svoj glas in celo svoja prijateljstva.

Toda kaj pomaga vera, na katero ne stavimo ničesar. Gotovo: naša vera se hudo preizkuša v današnjem času, ko vsak dan pripoveduje o novem nasilju in grozoti. Toda ali ni bila vera še hujše preizkušena v onih dneh, ko je bila zaupana grešnikom judijskim po onih velikih, katere hoče človeštvo še vedno oboževati — seveda bolj z ustnicami, nego s srci?

Potoki krvi, razdejane vasi, vse grozote vojne ne bodo pozabili v naših zmučenih dušah nikdar svetlo vožnjo galilejske ladje, tako hitro, kakor globoki zvoki veličastnih glasov, ki bodo cela stoletja proglašali rabsodnost kot domovino vseh ljudi.

Strast mine . . . Rabsodnost in ljubezen sta večna —!

Domači pregled.

Unjski zbor rudarjev avstrijskih se je vršil te dni na Dunaju. O njem prinesemo v prihodnjih številkah obširneje poročilo.

Iz Črne na Koroškem. Rudarja Grabner in Počovnik sta kupila pri p. d. Jelenu pod Urško goro krompir, mera (20 litrov) tehta okrog 15 kg. Sama sta peljala krompir domov, mera po 10 K. Lastnica je prišla čez nekaj dni po denar. Ker je skoro polovica krompirja (saj ni drugega za jesti) bilo porabljenega, je dobrotnica zahtevala za mero po 12 K, kar je tudi dobila. — Najemnik grofa Thurna F. Veršnik v Luderbergu je lansko leto pripravil prostor za les, kjer je nasadil rž. Meseca maja, ko je bila rž v najlepši rasti, so prišli grofovski delavci in so na vse rženo polje zasadili gozdne rastline in tako seme zadušili. — Minuli teden je bilo v Topli pri p. d. Kordešu iz hleva ukradenih dvoje ovac in zaklanih. — Posesniku Frimutu je bilo v isti noči vzeto za 800 K raznega perila. — Rudarju Steinburgerju pri Sv. Heleni je bil nalomljen zaboj, v katerem so bila živila, in odvezeta vsebina.

Iz Zagorja. Dne 2. junija t. l. ob 9. dopoldne se vrši redni občni zbor društva „Krajevni odsek Zagorje ob Savi deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem“ v rudniški restavraciji s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo praviljalnega odbora. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti.

Preki sod v okrožju graškega vojaškega poveljstva. Uradni list poroča: V obratih, ki so pod vojaškim nadzorstvom so nalepili sledeči razglas poveljnika c. kr. vojaškega poveljstva Gradec, ki

je datiran s 25. majem: »Na podlagi §§ 433 in 434 voj. kaz. reda se za vojaške osebe in kazensko vojaškim osebam enako stoječe osebe, ki so podrejene graškemu vojaškemu poveljstvu, t. j. na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, proglašajo preki sod: 1. radi ustaje, 2. radi upora, 3. radi bega, 4. radi navajanja h kršitvi vojaške službene prisege, 5. radi prekucije, 6. radi sistematičnega plenjenja. Vsak se svari pred tem zločinom, ker drugače bo kaznovan po prekem sodu s smrtjo.«

Proti samoupravi narodov. Pri skupnem posvetovanju nemških kronovinskih Volksratov dne 25. in 26. maja, ki so zastopali nemške Volksrate za Češko, Dunaj in Spodnje Avstrijsko, Srednje in Spodnje Štajersko, Koroško, Kranjsko, Tirolsko, Trst, Primorsko in Galicijo ter snujoči se nemški Volksrat za Gornje Štajersko, so soglasno sprejeli sklep, s katerim so zahtevali še ožjo spojitve državne celote in poudarjanje državne enotnosti, zlasti potom uvedbe nemškega državnega jezika. Ustanovitev okrožnih glavarstev na Češkem pomeni pač primerno zenostavljenje uprave, pa je za Nemce sprejemljiva samo pod pogojem, da se izvrši v skladu z umskimi željami, da se jezikovno vprašanje reši v zmislu velikonočnega programa in uvede nemški državni jezik. Samo močna, centralistična državna oblast bi mogla uspešno braniti nemške manjšine. Za varstvo poti do Adrije za vse nemštvo je nepogojna državna potreba. Vsa stremjenja po češko-slovaški avtonomiji je treba najodločnejše pobijati. Zahtevali so tudi varstva interesov nemških manjšin ter skupnih avstrijskih koristi pri novi ureditvi poljskega in ukrajinskega vprašanja. Pozdravljajo poglobitev nemško-avstrijske zveze. Nazadnje so soglasno ustanovili nemški Volksrat za Avstrijo.

Dr. Kramář izgnan iz Prage. Poslanec dr. Kramář je bil od policije za nedoločen čas izgnan iz Prage. Češki poslanci izjavljajo sedaj, da ta vest ne odgovarja povsem dejstvu in do formalnega izgonanja ni prišlo. Policijsko ravnateljstvo pa je dr. Kramāru priporočalo, da naj se ne mudi trajno v Pragi. Dr. Kramář se je preselil v neko vilo v Zbraslavu v neposredni bližini Prage.

Razvoj združnega gibanja. „Velena-kupna družba konsumnih društev“ v Pragi naznanja zelo razveseljiv napredek. Družba ki je imela v prvih štirih mesecih 1. 1917 K 1,635.596/35 prodaje, je dosegla letos v istih mesecih K 5,871.695/90 prodaje, torej je napredovala v štirih mesecih za K 4,247.099/55. Ljudje začenjajo spoznavati tudi na Češkem, kjer niso bila tla za združne organizacije nikoli ugodna, njihov velik pomen.

Bilanca južne železnice. Bilanca južne železnice ugotavlja za leto 1917 30,637.783 K dohodkov (6,487.098 manj kot prejšnje leto) in 43,945.593 K stroškov (923.270 K več kot prejšnje leto). Primanjkljaj znaša za leto 1917 torej 13,307.810 K (lani 5,897.542 K).

Spremembe osebnega voznega reda na južni železnici. Počenši s 1. junijem t. l. se vozni red osebnih vlakov na glavni progi južne železnice nekoliko spremeni, in sicer: Nočni brzovlak št. 5 Dunaj - Trst, vozi na progi Maribor-Ljubljana 20 minut kasneje, ter prihaja v Ljubljano ob 6:40 zjutraj, in odhaja v Ljubljano ob 6:40 zjutraj, in št. 1 Dunaj-Trst, odhaja iz Ljubljane 2 minuti kasneje, to je ob 6:33 zvečer. Osební vlak št. 31 Dunaj-Trst vozi nekaj minut kasneje, iz Ljubljane ob 1:36 ponoči. Osební vlak št. 35 b Dunaj-Trst stal bode v Ljubljani 84 minut ter odhaja ob 3:20 popoldne. Nočni brzovlak št. 6 Trst-Dunaj vozil bo nekaj minut preje, iz Ljubljane ob 11:45 ponoči. Dnevni brzovlak št. 2 Trst-Dunaj ostane neizpremenjen. Osební vlak št. 32 Trst-Dunaj vozi nekaj minut preje, iz Ljubljane ob 2:47 popoldne. Osební vlak št. 34 Trst-Dunaj ostane neizpremenjen. Drugi vlaki za civilno prebivalstvo sploh ne pridejo v poštev.

O mirovnem vprašanju razpravlja glasilo našega zunanega ministrstva „Wiener allgemeine Zeitung“ ter pravi med drugim: Z brezobzirno okrutnostjo in jasno povejmo: Ni nam mogoče razpravljati s sovražno diplomacijo tako, kakor da bi stala an-

gleška in francoska armada ob Renu, in ne nemška armada v srcu severne Francije. K posvetovalni mizi se usedemo le s treznimi in odkritimi predpogoji. Zahtev ne stavimo mi, zahtevamo pa predvsem, da se nam prizna pravica obstoja in svobodnega razvoja. Le če nam jih zamčijo, bomo poznali tudi mirovne ofenzive in razprave o miru. Dokler se to ne zgodi, so nam tudi Balfourjeve in Smutsove besede sumljive.

Kakšna je mladina dandanes? Zasebni uradnik Josip Sattler na Dunaju je te dni srečal svojo sedemnajstletno hčer Leopoldino, ko je šla po ulici z nekim kadetom. Oče je ustavlil dekleta in jo vprašal, s kom hodi. Dekle — punica v kratkem krilu — je predrzno zavrnila očeta, na kar ji je oče prisolil zausnico. Gospodična pa je šla k sodišču, kjer je proti očetu vložila tožbo zaradi žaljenja časti. Na razpravi je oče je rekel, da je tako postopanje nasproti očetu nesramno in nezaslišano; njegova hči je sploh predrzna. Tako je zadnjič poslala materi poročilo, naj nemudoma pošlje v kavarno užigalice, ker hoče kaditi. Sodnik je opomnil dekleta, naj umakne tožbo, kar je po daljšem obotavljanju storila s opozko, da seboj takoj obrnila na varuško oblast, da vzame njenemu očetu očetovske pravice.

Kongres poljskih socialistov. V Krakovu se je vršil te dni štirinajsti kongres poljskih socialistov, na katerem so bili zastopani tudi poljski socialisti iz Rusije. Udeležili so se ga tudi češki socialisti Soukup, Němec in Prokeš. Politična debata je bila posebno živahna in osto se je napadala dvoumna politika Avstrije v poljskem vprašanju.

O naredbi glede okrožij na Češkem, ki jo je ob Binkoštih izdala Seidlerjeva vlada piše v nedeljski A. Z. dr. Renner, da je razočarala vse, kajti prinesla je to, kar bi ne smela. Mesto demokratične samouprave, ki bi jo naj ustanovila, dobili smo le povečani birokratični uradni aparat. Več birokratizma, namesto več demokracije — to je uspeh politike narodne nemške zveze za Nemce! Nemci bi morali biti neumni, če bi se dali pregovoriti in začeli misliti, da so narodno kaj hudo-bni. Predložene okrožne vlade niso le upravno-tehnično ne vzdržljive, so pa tudi z nemškega stališča narodno neuporabne in nevarne. So popolno neporazumevanje zahteve po demokratični municipalni lokalni upravi.

Proti Conciju! Iz Inomosta poročajo: Tirolski deželni odbor je v svoji seji 25. t. m. soglasno sklenil naslednje: „Deželni odbor je prejel z začudenjem poročilo o zadržanju namestnika deželnega glavarja dr. Concija na veleizdajalskih zborovanjih v Pragi in izreka svoje obžalovanje, da ne more moža, ki je pokazal svoje mišljenje na tak način, odstraniti iz svoje srede“. Tudi v Inomostu ustanovljen „Mittelstandbund für Tirol“ izreka dr. Conciju nezaupnico. — Tudi Tirolci že začenjajo! — Enako je protestiralo tudi italijansko meščansko politično društvo v Trstu proti Concijevi udeležbi na slavnosti.

Stavka tiskarjev v Zagrebu končana. Meščanski listi so poročali o stavki tiskarjev in pomožnega osebja v Zagrebu le na kratko. Zato posnemamo po bratskem listu „Pravda“ naslednje poročilo: Celih pet tednov je bilo treba, da so se zagrebški tiskarnarji prepričali, da se delavske organizacije zlasti tiskarske, ne dajo razbiti. Kvalificirano tiskarniško delavstvo je doseglo nekaj izboljšanj že takoj, pomožno osebje pa dobi novo zvišanje plač od 14. julija dalje do takrat pa velja medsebojni dogovor glede vojne doklade. Kvalificirano delavstvo (pomočniki) je dobilo na podlagi tega gibanja za prvih šest mesecev po 6 K na teden in potem za nadaljne tri mesece še po 5 K draginske doklade ter za poslednje tri mesece, kakor velja sklenjeni dogovor, še po 6 K na teden poleg navedenih 15 kron. Zadnji zvišek bo torej znašal 21 K na teden. Doslej so prejimali po-

močniki s plačo do 50 K na teden po 22-23 K draginjske doklade na teden, z zadnjim dogovorom pa se doklada zviša do konca leta na 43-23 K na teden. — Pomožno osebje dobiva od 14. julija t. l. do 15. aprila 1919 s trikratnim zvišanjem po 4 K na teden ali skupaj 12 K v poslednjih mesecih, tako da doseže z dosedanjo draginjsko doklado po 10 K končno zvišanje 22 kron na teden. Plače pomožnega osebja se gibljejo med 20 do 40 K na teden. Tiskarsko pomožno osebje je torej v zadnjem času s svojo organizacijo doseglo novo vojno doklado, kar obenem pomeni okrepitev mlade ženske organizacije. Zvišale so se pa tudi plače temu delavstvu.

Ogrska volilna reforma. V volilnoreformnem odseku v Budimpešti je 24. maja v nadaljevanju debate o volilnoreformni predlogi izjavil grof Tisza: Skrbno smo poiskali najskrajnejšo mejo, do katere moramo iti. Nato so odklonili prvotno besedilo § 2. in sklenili po točkah glasovati o premembah, ki jih predlaga poročevalec. Pri prvi točki so odklonili od ministrskega predsednika Wekerla predlagani tekst, sprejeli pa od grofa Tisza priporočeno premeno. Ta paragraf se torej glasi: Kakemu za volilno pravico potrebnemu posebnemu atributu (pravnemu naslovu) odgovarja oni, ki je uspešno obiskoval šest razredov ljudske šole ali kak drugi s stališča volilne upravičenosti najmanj enakovredni razred kake šole ali kak učni tečaj. Besede: »... ki je uspešno dovršil četrti razred ljudske šole in zna po vrh še madžarsko«, so se torej črtale. Druge točke so bile z veliko večino sprejete tako, kakor jih je predlagal poročevalec. K temu je pripomniti, da je število šestrazrednic na Ogrskem jako skromno in da predvsem nemadžarski narodi nimajo nobenih!

Avstrijska Irska. „Arbeiter Zeitung“ piše: Tudi mi imamo svojo Irsko. Toda ne samo eno Irsko, ampak celo šest. Kdor je še dvomil o tem, tega so lahko prepričali praški dogodki. S tem da so češke voditelje javno in glasno obdolžili veleizdajstva so mislili, da bodo prisilili Čehe k „patrijotičnim izjavam“, Čehi so pa odgovorili s tem, da bodo bolj demonstrativno kot kedaj preje manifestirali svojo edinstvo, z večjim povdankom kot kedaj preje svoje mišljenje. Upali so jih strahovati s tem, da so enostransko posegli v upravni red Češke. In glej — kar naenkrat niso bili češki „veleizdajci“ več sami, ampak na njihovi strani so stali zastopniki vseh nemških narodov. Ali so bile praške slavnosti kaj drugega, kakor izraz dejstva, kako je stališče vseh nenemških narodov do države? O tem bi morali vsi premišljevat predvsem visoka vlada, ki si bi morala dati odgovora, kam državna ladja plove, če narodi, ki štejejo skupaj 64 odstotkov vsega prebivalstva države, tako mislijo o državi. Istotako tudi nemški narod, ki bi moral premisliti, ali se mu bo njemu posrečilo — ko šteje samo 36 odstotkov prebivalstva — to, kar se veliki Angliji proti mali Irski ne posreči. Toda kako odgovarja avstrijska brezmiselnost na praške slavnosti? Vlada ustavi časopis in napoveduje policijske odredbe. Državni problem je načet in mi odgovarjamo s „prägelpatentom“. In nemško meščanstvo? Na ves glas vpije, da so praški demonstranti sami veleizdajci, sami zavezniki entente. Patrioti gotovo ne vedo, kako sramotijo domovino, če pripovedujejo svetu, da pričakuje večina prebivalstva države zmage sovražnika. In sredstva proti temu? Predvsem policija. Liberalizem našega dunajskega časopisja je izjemno stanje, ječa in vislice. In preko tega še razbitje parlamenta, absolutistični oktroi. Kakor da bi mogel še tudi najbrutalnejši, najmogočnejši absolutizem trajno doseči, da vlada 36 odstotkov nad 64 odstotki. Ves razvoj vodi narode z neodoljivo silo k samoupravi. Kakor ne more velika Angleška irskemu narodu odrekati narodne avtonomije, tako bo

morala tudi Avstrija slehernemu svojemu narodu priznati „homerule“.

„Hrvatska“ brez strehe. Glasilo frankovcev, zloglasna „Hrvatska“, je začasno prenehala izhajati, ker jo noče tiskati nobena tiskarna. Frankovci nameravajo kupiti lastno tiskarno ter prično potem zopet izdajati svoje glasilo.

Svetovna vojna. Najbolj pomemben dogodek v vojni je nova ofenziva Nemčije na Francoskem. Nemci so pričeli napad ob reki Aisni, in sicer ob Marni na 40 kilometrov dolgi fronti med Soisonom in Reimsom. Obe mesti sta v nevarnosti, ker so Nemci prodrli nad 12 kilometrov daleč na nekaterih mestih prekoračili tudi Aisno in Veslo ter zajeli nad 25 000 vojnih ujetnikov. Ofenzivo so pričeli v velikem slogu in bodo, kakor pravijo vojni poročevalci, napadli francosko in angleško fronto še tudi na drugih mestih. Soison je neposredno pred padcem. Tudi na italijanskem bojišču so se pričeli boji na tirolski fronti in so te dni v Adamelski gorski skupini bili Italijani poraženi. Najbrže nameravajo Italijani pričeti svojo ofenzivo tudi na doljeni Plavi; tako doumnevajo vojni kritiki. Velikanski boji se torej vrše na teh dveh bojiščih, in kdo ve, ali je ta epizoda vojne priča za nadaljne vojevanje ali pa prinese končno vendar mir. Na drugih bojiščih ni posebnih dogodkov. V Rusiji, odkoder pa ne dobimo nobenih izvirnih poročil, so še vedno manjši in večji boji. Centralne države hočejo napraviti tam red, tako seveda, kakor se jim zdi prav. Glavna tendenca osrednjih držav pa je očitno, da čimbolj razpejajo veliko rusko državo in ustanavljajo zaradi tega vse polno državic, skušajo ustanovljati vlade, ki bi bile samostojne, če le mogoče monarhične, in ki bi odpravile odredbe in ukrepe ruske revolucionarne vlade. V Aziji pa nameravajo napraviti Turki ofenzivo proti Angležem, da zasedejo zopet Jeruzalem.

Socialisti in mirovno gibanje. Voditelj holandskih socialistov, Troelstra, je govoril povodom volitev v Amsterdamu govor, v katerem je izjavil: Vprašanje je, če se pride do miru z revolucijo ali če vodi revolucija do miru. Metoda boljševikov se ni obnesla. Ne bom jo posnemal. Kar so skovali v Brestu Litovskem, ni mir. Boljševiki so se morali ukloniti popolnoma nemškemu imperializmu in aneksionizmu. Izjalovili so se tudi posveti v Stocholmu; toda kakor hitro napoči ugoden trenutek, ko ne bo našel aneksionizem ugodnih tal več, bom sledil vabilu socialistov sporazuma in Huysmansa ter sklical v Bern socialno-demokratski posvet.

Blamaža bivšega nemškega kanclerja dr. Michaelisa. V nemškem parlamentu je pravil poslanec nemške neodv. socialne demokracije, da je mornarjem prepovedano brati časopise nemške neodvisne soc. dem. stranke (torej „Vorwärts“ ne škoduje nič). Pravil je tudi, da je kazensko postopanje proti sodr. Dittmanu, Haaseju in drugim, trajajoče 7 mesecev zaradi hujskanja mornarjev ustavljeno.

Ministrstvo za ljudsko prehrano v Italiji. Italijanska vlada razglša: Za dobo vojne in še eno leto po sklepu miru se za ljudsko prehrano ustanovi posebno ministrstvo. Za ministra se imenuje dosedanji generalni komisar za ljudsko prehrano. Crespi.

Za odpravo bolečin v hrbtu se od mnogoštevilnih zdravnikov in v mnogo čez stotisoč zahvalnih pisem priporoča Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elsa“-fluid. Obdrgnjenje in krepke masaže hrbta s tem izbornim sredstvom učinkujejo večinoma takoj in se izkazujejo kot prav posebno blagodejne. Velika priljubljenost tega staro-znanega bolečine odpravljajočega domačega sredstva povzročila je mnogoštevilno posnemanj. Priporoča se pa, da naj se ne dela poskusov in eksperimentov, marveč naj se drži edino pristnega „Elsa“-fluida. Naroči naj se pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvatsko). 12 steklenic stane posvoda franko le 7 K 37 h. Torej ni samo najzaneslivejše, marveč tudi najcenejše sredstvo za obdrgnjenje. Nobeno drugo nima toliko zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. Kar toliko ljudem dobro stori, mora biti dobro in zato priporočamo, je zaupljivo rabiti. Tudi Fellerjevo milo odpravljajoče Rhabarbara-kroglice z zn. „Elsa“-kroglice, 6 škatlic franko za samo 14 K 32 h, more obenem naročiti. So izkušeno, želodec okrepujočo odvajalno sredstvo iz sigurnega vpliva in jih je odlikovati vsekakor pred drastičnimi sredstvi. Jako pril

Proslava tretje vojne obletnice v Italiji. Iz Rima 24. maja: Včeraj se je vršila proslava v spomin vstopa Italije v svetovno vojno. Državni podtajnik Morpurgo je ugotovil ob splošnem odobravanju, da Italija vzdržuje ves svoj program neskrajšan. Poslanec iz Vidma Girardini je govoril imenom zbornice, kakor tudi imenom zasedenih mest ter izjavil, da kljub zavrtni propagandi italijansko ljudstvo ni zgubilo poti svojega blagra, svoje varnosti in svoje časti. Svoje tradicije bo vedno visoko spoštovalo. Govornik je omenjal, kako je italijansko ljudstvo po dogodkih pri Kobaridu stalo na strani svojim bojevnikom ob Pivavi. Končno je odposlal armadi in mornarici pozdrave, polne zaupanja. Govoril je tudi, pozvan od navzočih, Salandra, ki je izvajal, kako je sporazumno z vsem narodom hotel vojno. Tudi on je izrekel bojevnikom svoj pozdrav. Salandrove besede so bile sprejete z velikim odobravanjem.

Mir že koraka. Giolitti je govoril pred kratkim na nekem zborovanju svojih volilcev. Svoja izvajanja je zaključil z besedami: Verjemite mi, gospoda moja, da mir že koraka, mir se nam bliža.

Podržavljenje ameriških železnic. Vsled pooblastil, ki jih je prejel Wilson od kongresa, je odvezel vsem predsednikom in ravnateljem železniških družb službeno moč; od danes se smatrajo za državne uslužbence; njih plače bodo mnogo nižje kot prej.

Loyd George o vojnem položaju. O priliki, ko so dali častno meščanstvo v Edinburgu, je Loyd George govoril. Rekel je: Zrušenje Rusije je bilo za sovražnika ob dobi, ko je bil človeški material vseh bojujočih že malone izčrpan, v izredno pomoč. Na ameriško pomoč za enkrat ni računati. Kljub vsem naporom nudi Amerika sedaj samo petino podpore, ki jih je pridobil sovražnik spričo razpada Rusije na bojevnike. Vojna s podvodniki je bila izpčetka uspešna in velika nevarnost. Ako bi se bila posrečila, bi bila Angleška odrezana od živil in kuriva in nemogoč bi bil transport moštva in municije na različna bojišča. Admiračni štab je izza pričetka leta prepričan, da se več sovražnih podvodnikov potopi nego jih sovražnik more zgraditi.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 22. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 12. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 15. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Vendar pa ne smemo preizkušiti grozovitega značaja vojne s podvodniki. Razsulo Rusije je zavrtalo mogočno vrzel v most, ki ga ameriška pomoč še ni preobčila. Stojimo neposredno pred velikim napadom, ali najboljši poznavalci položaja imajo v njegov izid največje zaupanje. Nemci napenjajo vse živce, da dosežejo svoj cilj, predno bo ameriška pomoč za zaveznike učinkovita. Nekateri ljudje govorom državnikov osrednjih sil pripisujejo prevelik pomen in vprašujejo, zakaj ne odgovorjamo nanje. Odgovorjali smo, in kakor hitro smo to storili, je prišel odgovor iz nemških topov. Ne varajmo se: opravka imamo z neusmiljenim pruskim despotizmom. Nemci vojne nemarajo končati, dokler njih koš ne bo tako poln, kakor ga nesti morejo.

Vojni dolgovi Evrope. Londonski „Economist“ prinaša izkaz vseh vojnih dolgov evropskih držav, ki se vojskujejo. Dolgovi znašajo 1000 milijard, za katere treba na leto 60 milijard obresti. Pred vojno je znašal evropski državni dolg 150 do 160 milijard.

Garje (Scabies). Vsled nesnage, v kateri morajo živeti vojaki v fronti, so se garje med vojaki jako razširile. Vsled pomanjkanja mila in perila pa se je bolezen tudi med civilnim prebivalstvom jako na široko raznesla. Zategadelj je potrebno, da se širše občinstvo pouči o tej bolezni in o načinu, kako jo je mogoče odpraviti. Garje so nalezljiva kožna bolezen in sicer se nalezajo na ta način, če človek živi v ozkem dotiku z garjevimi, najlažje če spi z njim v isti postelji, ali če rabi isto perilo. Garje povzročajo majhna živalica, ki se zariva v kožo in tam polaga jajčka. Imenujemo jo srbec in prištevamo jo med pajkovce. Bolezen se začne s srbenjem, ki postane posebno silno zvečer, ko se človek v postelji segreje. Zaradi srbečice se človek praska in tako se naredi po koži, zlasti med prsti, okoli popka in pod pazduho, izpuščaji. Odpraviti garje ni težko. Večkratno mazanje s črnim mazilom, ki ga za-

piše zdravnik, posipanje s posipalnim praškom in na zadnje temeljita kopelj zamo-rejo v nekaj dneh zamoriti živalice in rešiti človeka nadležne kožne bolezni. Zapomniti pa si je treba, da so garje nalezljive in da se morajo zaradi tega dati zdraviti vsi člani družine, oziroma vsi sstanovalci enega stanovanja, ki čutijo srbečico. Ko bi se dal izlečiti samo eden, bi v kratkem zopet nalezel bolezen od drugih, ki se niso dali mazati. Tudi majhni otroci se morajo tako lečiti ko odrasli. „D.“

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ne pozabite na svojo prvo dolžnost:

Pridobivajte neutrudno med svojimi tovariši še neorganizirane za organizacijo in plačujte redno društvene prispevke

S tem skrbite najbolje zase in za svoje, ker le s krepko organizacijo boste preprečili, da se Vaše razmere ne poslabšajo, marveč izboljšajo!

Proletarci, združite se!

Vsaka žena

nej bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressburg

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abl. 97

Ne stane nič!

**SRBEČICA
GARJE
LIŠAJ
HRASTE**

Najzaneslivejše sredstvo proti temu je

PARATOL
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3 50, dvojni lonček 6 K.

PARATOL - PRAŠEK Skatljja 2 50 K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL DELAVNICE** lekarnara M. Kleina, Budapešta VII-13., Rózsá-utca 21.

NADOMESTILO MILA.

za pranje perila, izborno penoče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoij t. j. 5 kg K 12—, 1 zavoij z 10 kg K 23—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 50 kg. **Belo mineralno milo** za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoij 32 kosov K 14— **Nadomestek za toaletno milo** v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoij 32 kosov K 18— **Toaletno milo** s finim vonjem, roza barve, 1 zavoij 24 vel. kosov K 18—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoij vsake vrste.

Izvozno podjetje M. JÜNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

LJUBLJANA, Franciškanška ulica št. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabilja za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. Stereotipija. Litografija.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za stonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanja
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Franciškanška ul. 2.
Dr. Franc Mlinar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kralgher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 16.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Miši, podgane, stenice ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkovitih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 4 50 K, tinktura proti stenicom 2—K. Prašek proti moljem K 2— prašek proti mrčesom K 1 50 in 3—, razprševalec zanj 1 20 K, tinktura proti človeškim ušem 1 20 K, prašek proti kurjim ušem K 2—, mazilo proti ušem za živino 1 50 K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušem 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20 tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesju (škodljivcem rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesja **M. JÜNKER**, Preb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).